

A 2018/2019-es tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
második forduló

MAGYAR IRODALOM

1. Javítási – értékelési útmutató

a Tompa Mihály lírája című témakörhöz tartozó feladatlaphoz

1. feladat

Fejtse ki, mi a kapcsolat a megnevezett személyek és Tompa Mihály között!

Kerényi Frigyes: a bártfai költői versenyen részt vett 1845-ben Petőfi és Tompa mellett; Tízek Társaságának közösen tagjai; a *Levél egy kibujdosott barátom után* című verset neki írta.

Arany János: kezdetől fogva legjobb barátja és tisztelője; a népi triász tagja; stb.

Jókai Mór: a Tízek Társaságának közösen tagjai

Petőfi Sándor: a népi triász tagja; rövid ideig együtt laktak; a Tízek Társaságának közösen tagjai;

Minden más helyes válasz elfogadható.

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 0,5–0,5 pont, összesen 2 pont

2. feladat

Tompa Mihály a *Felvidék költőóriása*. Nevezzen meg öt felvidéki helységet, amely kiemelt szerepet játszott életében! Válaszait indokolja!

- Rimaszombat - születési hely
- Igrici - gyermekkora
- Eperjesen nevelő
- Gömörben, Bején református lelkész
- Keleméren 1849-től lelkész
- Hanván 1852-től élete végéig református lelkész

Minden más helyes válasz elfogadható.

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 1–1 pont, összesen 5 pont

3. feladat

Arany János versben búcsúzik a költőbaráttól, Tompa Mihálytól.

TOMPA SÍRKÖVÉRE

II

Természet! ki ezer képben tükrözte halálod
S új életre hogyan kelsz, ha üdül a tavasz,
Most öleden nyugszik, maga egy burkolt, szomorú kép.
Várva nagy értelmét bús tele titkainak.
Lágyan öleld tetemét Anyaföld s ti szeretti, Virágok,
Üljetek ágya köré, mondani méla regét.

Mi a vers műfaja? epigramma

Tompa Mihály költészetének milyen sajátosságaira utal Arany János ebben a versben? Válaszában legalább két elemet említsen!

- természeti költeményeire (tájleíró versek, elégiák);
- konkrét utalás a Virágregékre

**Minden más helyes válasz elfogadható.
Elérhető pontszám: helyes elemenként 1–1 pont, összesen 2 pont**

4. feladat

Írjon a következő műfajokra egy-egy példát Tompa költészetéből!

dal: *Őszi tájnak / Patakhoz* (Népdal: pl. *Télen-nyáron / Békót tettem / A tilinkóm nem szól*)

óda: *Novemberben / Gróf Mikó Imréhez / Egy könyv olvasása közben / Kazinczy Ferenc emlékezetére*

tájleíró vers: *Jégvirágok / Falusi órák*

rege: *Eperjes / Galamboskő / Csörsz árka / A vitorlás csiga / A bojtár / A szegény és gazdag / Virágregék*

elégia: *Tornácomon*

elbeszélő költemény: *Szuhay Mátyás / Az erdei lak / Bosnyák Zsófia / Szécsi Mária / Vámosújfalusi jegyző*

**Minden más helyes válasz elfogadható.
Elérhető pontszám: helyes válaszonként 1–1 pont, összesen 6 pont**

5. feladat

Tompa Mihály melyik versét evokálja a szerző? Ki az idézet szerzője?

„Még hallod a hörgő panaszt: „*Testvért testvér elad ...*”

Egy hang aléltan közbeszól: „*Ne szóljon ajakad ...*”

Egy másik nyög: „*Nehogy ki távol sír e nemzetén ...*”

Még egy hörög: „*Megutálni is kénytelen legyen.*”

A Tompa Mihály-vers címe: A gólyához

Az idézet szerzője: Márai Sándor

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 1–1 pont, összesen 2 pont

6. feladat

Tompa melyik költeményeiből valók az alábbi, szállóigévé vált idézetek?

„Szívet cseréljen az, aki hazát cserél!” *Levél egy kibujdosott barátom után*

„Mint oldott kéve, széthull nemzetünk ...!” *A gólyához*

„Fiaim, csak énekeljtek!” *A madár, fiaihoz*

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 1–1 pont, összesen 3 pont

FIGYELEM!

A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:

A népiességtől a szimbolizmus felé – stílusirányzatok Tompa Mihály költészetében

2. Javítási – értékelési útmutató

a Szerb Antal regényei (*Utas és holdvilág, A Pendragon legenda*)

című témakörhöz tartozó feladatlaphoz

1. feladat

Nevezze meg az alábbi Szerb Antal-művek műfaját!

Kötetcím	Műfaj
Magyar preromantika	irodalomtörténeti tanulmány / irodalomtörténeti értekezés
Budapesti kalauz Mars-lakók számára	útikalauz, városismertetés
A királyné nyaklánc	(történelmi) regény/ „igaz történet“
Szerelem a palackban	novella

Elérhető pontszám: minden helyes műfaj 0,5 pont, összesen 2 pont

2. feladat

Szerb Antal *Magyar irodalomtörténet* című művét egy folyóirat pályázatára írta. Nevezze meg a folyóiratot!

Folyóirat neve: Erdélyi Helikon

Elérhető pontszám: a helyes válaszáért 1 pont

A *Magyar irodalomtörténeten* kívül nevezze meg négy irodalomtörténeti esszét, tanulmányokat tartalmazó művét!

1. A világirodalom története
2. Hétköznapok és csodák
3. Az angol irodalom kis tükre/ A varázsló eltöri pálcáját
4. Vörösmarty-tanulmányok / Az ihletett költő / William Blake

Minden más helyes válasz is elfogadható.

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 0,5–0,5 pont, összesen 2 pont

3. feladat

***A Pendragon legenda* Szerb Antal műfajkísérleteinek szintézise. A regény ismeretében bizonyítsa, hogy a mű kultúrtörténeti esszéként és misztikus meseként is értelmezhető!**

Műfaj	Érvelés
kultúrtörténeti esszé	A regény számos kultúrtörténeti adatot tartalmaz a brit birodalom felépítéséről, a brit jogrendszerről, a rózsakeresztesek történetéről és Wales földrajzi-kulturális bemutatásáról (gótikus várakkal, barokk kastélyokkal, felnyíló sírokkal, titokzatos tavakkal). Mindezt a tudásanyagot könnyed, esszéisztikus stílussal tárja az olvasó elé. A regény főhőse, Bátky János is hatalmas tudásanyaggal rendelkező bölcsész.
misztikus mese	A regényben központi szerepet kap a misztika, a titkos tudomány, az alkímia. A rózsakeresztesek alapítójának a históriáját használja fel az író <i>A Pendragon legendához</i> , mely szerint Christianus RosacruX XV. – XVI. században élt alkimista birtokában volt minden tudás: ismerte az örök élet titkát. Asaph Pendragon véghez akarja vinni az alkímia régi vágyát, melynek keretében feláldozza Eileen St. Claire-t. Misztikus elem a Sátán víziószerű megjelenése a szertartáson. Szerb Antal jól ismerte az 1920-as években megjelenő angol csodaregényeket: pl., David Garnett, John Collier, John Cowper Powys, Osbert Sitwell műveit. Az új mítoszt kereső varázslatos meseregények hatottak prózájára.

Elérhető pontszám: helyes válaszelemenként 2–2 pont, összesen 4 pont

Milyen más műfajba lehetne még besorolni a regényt? Nevezzen meg kettőt!

1. detektívregény / bűnügyi regény / rejtélyes legenda/ paródia
2. kalandregény / csodaregény / kísértetregény

Elérhető pontszám: helyes válaszelemenként 0,5–0,5 pont, összesen 1 pont

4. feladat

Hogyan kapcsolódnak az alábbi szerzők az *Utas és holdvilág* VAGY *A Pendragon legenda* című regényekhez?

Goethe itáliai utazása, *A római elégiák* című versciklusa többször visszatér az *Utas és holdvilág* regényben. *A római elégiák* versciklus egyik idézete intertextuálisan is beépül a regény szövegébe. Mihály sokszor gondol arra, mit láthatott Goethe olaszországi útján. Arra is utal: „gyalog kellene menni, vagy legalábbis postakocsin, mint Goethe”.

Byron „My way is to begin with the beginning, szokásom a kezdetén kezdeni” – ezzel a Byron- idézettel kezdődik *A Pendragon legenda*. A regény Byron *Don Juan* című alkotásának intertextusával indít.

Assisi Szent Ferenc Az *Utas és holdvilág* főhőse jár Assisiben és Gubbióban is. A regényben többször van utalás Assisi Szent Ferenc legendájára, a gubbiói farkas történetére, akit Szent Ferenc megszelídített, hogy ne bántsa a város lakóit. Mihály Gubbióban találkozik egykori barátjával, Ervin szerzetessel (akivel régen együtt olvastak Assisi nagy szentjeiről). Szent Ferenc *Fioretti* című alkotását is említi a regény. Az umbriai vidék „ősebb, szentebb, és mintha egy árnyalattal zordonabb” hegyi tája a regény cselekményének egyik fontos állomása.

Minden más helyes válasz is elfogadható.

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 1–1 pont, összesen 3 pont

5. feladat

Az alábbi táblázatban az *Utas és holdvilág* című regényből olvashat idézeteket. Mely szereplőkre vonatkoznak a szövegrészletek? Nevezze meg azokat az olasz városokat, ahol ők Mihállyal találkoznak!

Regényrészlet	A szereplő neve	Városok
„Megőrizte szellemének amerikai romlatlanságát. ... Olyan más volt, mint az olasz nők. Csak angolszász fajta lehet ilyen tiszta, ilyen ártatlan. ... Az idegen nő egy kissé az ifjúságát jelentette. ... Végre egy kaland, valami, ami váratlanul jön, és váratlan végkifejlet felé gravitál.”	Millicent Ingram	Foligno/ Siena
„a tudomány, egyes részletei és az elvont egész, a Szellem fogalma, állandó fehér izzásban tartotta, sohasem volt közömbös, mindig lázasan foglalkozott valamivel, éppen imádta a Szellem valami nagy és lehetőleg ókori megnyilvánulását. ... lelkében egyetemi hallgató tudott maradni, anélkül, hogy emiatt a világról, a sikerről, a szellemi életről le kellett volna mondania.”	Rodolfo Waldheim	Róma

Elérhető pontszám: helyes válaszelemenként 1–1 pont, összesen 4 pont

6. feladat

Az *Utas és holdvilág* „felveti az emberen túli magány és elhagyatottság kérdéseit, a súlyos egyedüllét témáját és a magány bensőségességének megőrzését, a külső világ kizárását, amelyről a főhős oly boldogan feledkezett meg Perugiában, s amely kezdett megint beszivárogni a lét beltereibe”.

(Faragó Kornélia: *Intimitás-értelmezések Szerb Antal Utas és holdvilág című regényében* = Uő., *Idők, terek, intenzitások*, Fórum Könyvkiadó, Újvidék, 2016, 201.)

Az *Utas és holdvilág* ismeretében érveljen az idézet mellett!

Amikor a regény főhőse, Mihály megszökik felesége, Erzsébet elöl, és másik vonatra száll, akkor Perugiába, az umbriai régió központja felé tart. Mihály a feleségét „idegen nőnek” nevezi, aki nem képes megérteni őt, ezért vágyakozik új kalandok, régi szerelmek után. A vonat azonban egyre távolabbra viszi, „a magány és önmaga felé”. Bár az *Utas és holdvilág* főszereplője umbriai bolyongása során megismerkedik egy fiatal amerikai nővel, Millicenttel, akivel csodás napokat tölt Folignóban majd Sienában – és újra találkozik régi szerelmével, Évával; barátjával, Ervinnel; egykori egyetemista csoporttársával, Waldheimmel – a regény egy olvasatában Mihály menekül a világ elöl, az emberi kapcsolatokból a tájjal való kontaktus jelentéseibe. A külső világ kizárásával a főhős egyre inkább az önmagába való visszavonulás és a magány útján halad a „kegyetlen hegyek szikár vonalai közé”. A magány személyes létproblémája az olasz táj lélektani és kulturális rejtelmek révén kerül felszínre. A regény így válik a spontán tájélmény és a lélektani kitárulkozás szintézisévé. A táj különös atmoszférája nosztalgikus emlékeket és titkokat rejt: „Olaszország városai ... édes-kínosan kezdték követelni, hogy ... élje át titkukat”. Perugia sziklaszirtjeiben, „az irdatlan Subacio-hegynek támaszkodva”, a fehérülő Assisiben vagy Siena meseszerű pompájának varázslatos szépségében az emberen túli magány lelki tájaira nyílik kilátás. Mihály rájön, hogy a menekülés, „a kaland, a visszatérés a vándorévekhez, csak átmenet volt, csak lépcső, amin még lejjebb kell mennie, ... a múltjába, a saját történelmébe”. Ebben az értelemben az utazás befelé, önmaga felé, a „súlyos egyedüllét” felismerése felé tart.

Elérhető pontszám: 3 pont

FIGYELEM!

A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:

Kaland és lélektani ábrázolás Szerb Antal regényeiben
(Utas és holdvilág, A Pendragon legenda)

3. Javítási – értékelési útmutató

a **Madách Imre tragédiái** (*Az ember tragédiája, Mózes*)

című témakörhöz tartozó feladatlaphoz

1. feladat

Foglalja össze tömören az alábbi poétikai, drámaelméleti fogalmak lényegét a fenti témával összefüggésben!

faustiáda: A drámai költemény egyik altípusa; mitikus-szimbolikus keretű, egy főhős személye köré épülő mű; Madách a *Tragédia* keretszíneiben él e típus lehetőségeivel.

emberiségköltemény: Műfajötvozet. Drámai költemény (világdráma, metafizikus tragédia, lírai-filozófiai dráma, könyvdráma), a klasszikus tragédiával rokon műfaj, de a drámaisággal egyenrangúvá válhat benne a költőiség, a cselekményességgel a gondolatiság. E drámák általában nem előadásra, hanem olvasásra készültek, és az emberi lét alapvető filozófiai kérdéseit vetik fel, melyeknek kifejezéséhez vallási, mitikus, szellemlények is szerepelhetnek. Az elnevezés a mű európai kultúrába ágyazottságára utal, a hős különböző alakokban születik újjá a történelmi epizódok során; Madách álomdramaturgiája él ezzel a lehetőséggel.

kétszintes drámaszerkezet: Középkori vallásos darabokra jellemző, a viszonyrendszer alapja az e világ és a túlvilág kettőssége és szembenállása; a felső szint nem jelenik meg a színpadon, de mindenben meghatározza az eseményeket. A *Tragédia* cselekménye két világszinten játszódik.

álomdramaturgia: A romantikus műfaj jellemző technikai megoldása, időben és térben egymástól távoli történelmi képeket sorakoztat fel; Ádám-Lucifer álmodó-álomirányító kettőssének utazása.

archetípus: Az archetípus görög eredetű szó, mely *ősképet* jelent. Valaminek az ősi alakja, ősi formája. A fogalom a 20. századi pszichoanalitikus és mítosz kutató, Carl Gustav Jung munkássága nyomán vált ismertté, de már Sigmund Freud is foglalkozott vele. Ádám és Éva leginkább archetípusként állnak előttünk, azaz olyan emberekként, akik magát az emberiséget képviselik. Már maga a név is beszédes: *Ádám*. Ez a név héberül „emberiséget” jelent.)

Elérhető pontszám: fogalmanként két helytálló állítás esetén 1 pont, összesen 5 pont

2. feladat

Írja le ismereteit a *Tragédia* keletkezésével, címével, ősbemutatójával és annak rendezőjével kapcsolatban! (Adatok, tények, anekdoták stb.)

Keletkezése: 1859. február és 1860. március között készült el a *Tragédia* kéziratos példánya. Madách 1861-ben Pestre viszi – barátai biztatására – Aranyhoz Jánoshoz, aki előbb gyenge Faust-utánezetnek véli, így félre teszi. Később, mikor végigolvassa, döbben rá, hogy a *Tragédia* „igen jeles mű”, igazi tehetség munkája. A stiláris javítások mellett a sajtó alá rendezést is vállalja, és 1862-ben kiadatta a Kisfaludy Társasággal.

A mű címe: „A cím is csoda. Az ember tragédiája. Olyan tömör ez a cím, oly ősi és megrázó, mintha már örök időktől fogva meglett volna. Honnan is való? Szontágh Pállal, az ő gunyoros földbirtokos barátjával, aki Lucifer mintaképeül szolgált, egyszer egy csónakkiránduláson voltak, s amikor Madách kiszállt és a tópartra lépett, elbukott, besározta fehér nadrágját. „Íme, az ember tragédiája” – kiáltott Szontágh Pál, Madách pedig kijelentette, hogy keresve se találhat jobb címet készülő költeményének.” Kosztolányi: Madách Imre (In: Az éjféli Madách. MIT, 1994)

Ősbemutató és rendező: 1883. szeptember 21-én a Nemzeti Színházban mutatták be Paulay Ede rendezésében.

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 1–1 pont, összesen 3 pont

3. feladat

A *Tragédia* óriási filozófiai, kultúrtörténeti háttérrel rokonítható. Töltse ki a táblázatot a kapcsolat jellegének lényegre törő megfogalmazásával!

Biblia	A mű keretét adja. A Bibliából vett motívumok – a Teremtéstörténet, a Bűnbeesés – újraírása. Lucifer lázadását az Úr méltányolni kénytelen; Éva elmélkedése az eleve elrendelésről, bűnről; Ádám vágya a tudásra és az örökéletre.
Középkori passiójátékok, misztériumok, moralitások	Kevésbé korlátozott tér, idő, valóságos helyszíneken nem díszletek között játszódik. Ádám a történelmi színeket mint saját életének egyes stációját járja végig, így lesz az ifjú egyiptomi fáraóból egy öreg vándor és egyre idegenebb minden új állomásban, Éva pedig nem öregszik, és mindig saját korának világához tartozik.

Milton: Elveszett paradicsom	A 17. századi angol költő epikus költeménye blank verse formában íródott. A költemény a zsidó és a keresztény kultúrkör bűnbeesés-történetét dolgozza fel, illetve a Paradicsomból való elűzetést. Milton célja, hogy igazolja Isten akaratát az ember előtt, és hogy igazolja az eleve elrendeltség és a szabad akarat konfliktusát.
Byron: Manfred, Kain	Az angol romantikus költészet kiemelkedő képviselője jelölte meg a Manfred c. művének műfaját drámai költeménynek. Szegedy-Maszák szerint a lírai a meghatározó (dialogikus lírai én). Kain – Lucifer párhuzam
Goethe: Faust	A Faust az emberiségköltemény első reprezentánsa. Minta az ember formájú ördöggé. A műfaj, a Tragédia lét- és világmagyarázó szándéka, párhuzamos jelenetek rokonítják a két művet (Faust-Margit, Mephisto-Márta---Lucifer-Helené—Tankréd-Izóra). Ördögtől való leányszerző ajándék, Faust-tanítvány/ Kepler tanítása)
Kant	A filozófia problémáit Kant három kérdésben foglalta össze: 1. Mit lehet tudnom? 2. Mit kell tennem? 3. Mit szabad remélnem? A fenti három kérdés valójában egy dologra keresi a választ: <i>Mi az ember?</i> A válaszokat keresve Kant kritika alá veti az emberi lélek három nagy képességét: az elméleti megismerő képességet, a gyakorlati megismerő képességet és az ítélőerő képességét. Mindezt három önálló műben fejt ki. A kanti erkölcsfilozófia gondolataival rokon: Ádám tapasztalást szerez a világról, az emberi társadalomról; a megtapasztaltak alapján úgy látja, hogy egyetlen etikus létforma a küzdés, de ez nem vonja maga után szükségszerűen a boldogság elérését. (Striker Sándor: A Tragédia kettős emberképe)
Hegel	A hegeli történelemfelfogás dialektikája. A történelmet mozgató ember harca; a Tragédia történelmi színeiben Madách az ún. hegeli triáda (tézis-antitézis-szintézis) elvét alkalmazza. Hegel rendszere szerint a világszellem az elsődleges, a természet mint az önmagától elidegenedett szellem másodlagos. • Tézis: az eszme. • Antitézis: a természet. • Szintézis: az önmagára találó szellem.

**Minden más helyes válasz is elfogadható.
Elérhető pontszám: helyes válaszonként 1–1 pont, összesen 7 pont**

4. feladat

Hogyan építi fel az író Mózes drámai jellemét? Helyezze el a következő szövegrészletet a műegészben! Milyen funkciót tölt be a szövegrészlet a mű dramaturgiai szerkezetében?

MÓZES

Uram, legyen, amint parancsolod.
Megyek, megyek; hová szavad vezet.
Széttépek minden drága kötelet,
Mi éltemhez vonz, gyöngévé tehet.
Ne érintsen már többé női ajk,
Ne kéjelegtesen gyermekmosoly –
Nincs nőm, nincs gyermekem, nincs otthonom –
Te egyedül csak harcok Istene,
Te egyedül nép – ameddig szabad léssz. –
...
Szöknöm kell a boldogság hű öléből,
Mint a gyilkosnak, aki érzi, hogy
Előtte küzdés és utána bűn van.
Hogy méltatlant tesz, ámde önművét
A vérző üdvöt mégsem bírja látni. –

Kulcsszavak a válaszhoz:

Az első felvonás a **belső vívódás** folyamataiban építi föl Mózes drámai jellemét, **származását börtönnek érzi; a második felvonásból idézett szövegrészletben** erőteljes drámaisággal jelenik meg Mózes **hivatásérzetének konfliktusa egyéni boldogságával**; Mózes csak úgy válhat hőssé, ha egyéni érdekein is erőt vesz, elveti magától a magánélet boldogságát népének szolgálatáért.

Elérhető pontszám: összesen 4 pont

5. feladat

Nevezzen meg 2 színészt, akik a *Tragédia* és/vagy a *Mózes* előadásában emlékezetes alakítást nyújtottak! Az eljátszott szerepüket is írja le!

A színész neve és szerepe:

pl. Lehotay Árpád, Básti Lajos, Bessenyei Ferenc, Bitskey Tibor, Huszti Péter – Ádám;

pl. Major Tamás, Ungvári László, Kálmán György, Gábor Miklós, Mensáros László – Lucifer;

pl. Márkus Emília, Lukács Margit, Szörényi Éva, Máthé Erzszi, Ruttkai Éva – Éva;

A színész neve és szerepe:

pl. Sinkovits Imre – Mózes

pl. Sinkó László - Józsué

pl. Avar István, Bubik István – Áron

pl. Csernus Mariann, Császár Angela – Cippóra

Minden más helyes válasz is elfogadható.

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 0,5–0,5 pont, összesen 1 pont

FIGYELEM!**A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:**

Egyetemes emberi létkérdések és válaszok megjelenítésének dramaturgiai eszközei

Madách műveiben

(Az ember tragédiája, Mózes)

4. Javítási – értékelési útmutató

a **Gabriel García Márquez: Száz év magány**

című témakörhöz tartozó feladatlaphoz

1. feladat

Foglalja össze röviden, hogyan kapcsolhatók az alábbi nevek Gabriel García Márquezhez!

Mario Vargas Llosa: Marquez kortársa, az „újpróza“ sikerírói közé tartozik; ő is a „mágikus realizmus“ képviselője; doktori disszertációját róla írta: *Egy istengyilkosság története* címmel.

El Espectador: 1954-ben lesz a bogotai folyóirat riportere; itt jelenik meg a leghíresebb riportja: az *Egy hajótörött története*. Ez a lap küldi Európába. 1955-ben Rojas Pinilla diktátor betiltja a lapot.

Gerald Martin: brit irodalomtörténész, a latin-amerikai irodalom szakértője. Márquez életrajzi könyvének (G.G.M. *Egy élet*) szerzője. A könyv megírása előtt és közben többször találkozott az íróval.

William Faulkner: méltatói közül néhányan (lásd pl. Kulin Katalin: *Mítosz és valóság*, 72-75. old.) úgy vélik, Márquez korai írásaira erőteljesen hatott Faulkner írásművészete: idő és sors összefüggése, képzelt világ, irracionális keveredik a racionálissal, ugyanazon alakok felbukkanása, stb. Ugyanakkor sokan vélik, hogy Márquez művészete meghaladja Faulknerét.

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 1–1 pont, összesen 4 pont

2. feladat

Márquez különböző műfajokban alkotott. Töltse ki a táblázatot helyesen!

cím	műfaj
<i>Az ezredes úrnak nincs, aki írjon vagy A szerelemről és más démonokról vagy Egy előre bejelentett gyilkosság krónikája</i>	kisregény
<i>Egy hajótörött története</i>	riport
<i>Szerelmi számvetés egy ülő férfi előtt</i>	monodráma
<i>Jó utat, elnök úr! vagy Macondóban hull az eső</i>	novella

Minden más helyes válasz is elfogadható!

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 0,5–0,5 pont, összesen 2 pont

3. feladat

Márquez nevével kapcsolatban szinte mindenkinek a „mágikus realizmus“ jut eszébe.

Magyarázza meg, mit értünk e fogalmon!

Márquez maga így vall: „... *legfőbb problémám a demarkációs vonalak felszámolása volt, ami elválasztotta egymástól a valódinak tűnőt és a fantasztikusnak tűnőt*”.

Valóság és fikció él szimbiózisban. Az író összeköti a kézzelfogható, mindenki által elfogadott valóságot és a hihetetlennek tűnőt. A szereplők közül többen képviselnek valamilyen természetfeletti hatalmat, bár mindennapi életük az átlagemberek világában zajlik. Az írók gyakran élnek az időtorzítás lehetőségeivel, kötetlenül játszva a pillanatokkal, évekkel. Általában elveszik a kauzalitás, ám emellett a végén kiderülhet, hogy egy láthatatlan erő által irányítva mégis minden mindennel összefügg. Gyakori elem, hogy a szereplők előre bűnhődnek még tettük elkövetése előtt, vagy kollektív családi bűnököt magukra véve isteni igazságszolgáltatás teljeseedik be rajtuk.

Elérhető pontszám: összesen 2 pont

4. feladat

Márquez *Száz év magány* című regényét különböző műfajokba sorolják. Az alább kiválasztottak mellé írja indoklását!

családregeény: A Buendíák több, egymást követő nemzedékének a történetét meséli el, beágyazza azt a latin-amerikai népek sors történetébe. De a család háttérében ott van szűkebb környezetük, Macondo sorsának alakulása is. A család és a település tulajdonképpen párhuzamos utat jár be, sorsuk és végzetük szorosan összefügg. A polgári családregeény hármassága (feltörekvés, konszolidáció, hanyatlás) itt is megfigyelhető, ugyanakkor – főleg a nem valóságos elemek miatt – mégsem nevezhető klasszikus realista családregeénynek.

eszmeregeény: Nem egy eszme áll a regény középpontjában, hanem számos szereplője egy-egy eszméért rajong, küzd megszállottan. A különböző ideológiáknak (igazság, tudás, rend) képesek egész életüket alárendelni. Harcukban sokszor magányosak és sorsuk végzetszerű, még ha érnek is el sikereket: eszméikkel együtt bukni kényszerülnek.

történelmi regény: A regény lapjain (a Buendía család sorsa mellett) Kolumbia és a latin-amerikai népek történelmének egy szakasza elevenedik meg (Sőt, az emberiség története is!). A helyi sorskérdések megoldásába beleszövődnek a messzibb környezet történései, politikai

viszonyai. Macondo sorsa (felemelkedése és hanyatlása) a dél-amerikai társadalmak újkori gyarmatosítását is példázza.

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 2–2 pont, összesen 6 pont

5. feladat

A Száz év magány sok szereplője közül választottunk ki hármat. Az idézetek alapján találja ki, kire gondoltunk!

„E csodálatos lény, aki állítása szerint a zsebében hordta Nostradamus kulcsait, komor ember volt, bánat lengte körül, s ázsiai tekintete, mintha a dolgok másik oldalát látta volna.“

Melchides

(a szereplő neve)

„A titkos szerelem benne is otthagya fullánkját. Bezárkózott a fürdőszobába, és reménytelen szenvedélyének gyötrelmeit forró levelekben igyekezett kiírni magából, bár megelégedett azzal, hogy a ládája mélyére rejtse őket.“

Amaranta

(a szereplő neve)

„Mindenki megnyugodott, csak Aureliano nem. Belevésődött egy kép: ..., a corregidor kisebbik lánya, aki a korától akár az ő lánya is lehetett volna – valahol egyre sajgott tőle a teste.“

Remedios

(a szereplő neve)

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 1–1 pont, összesen 3 pont

6. feladat

A regény két meghatározó nőalakja, Ursula és Pilar Ternera kétféle női típus megtestesítője. Mi a szerepük a regényben? Válaszában térjen ki arra is, hogy különbözőségeik ellenére mi a közös a sorsukban!

A két meghatározó asszony: Ursula és Pilar Ternera. A férfiak az egész regényben tulajdonképpen tőlük függnének.

Ursula a gondoskodó hitves, aki szervezi a család életét (ha kell felújítja, bővíti a házat), összetartja. Eteti és gyógyítja a körülötte lévőket, sosem fárad el. Vaskarattal viszi véghez terveit – példát mutat. A biztonságot és kiszámíthatóságot jelenti mindenki számára.

Pilar Ternera a szerető, aki az ágy örömeit kínálja és vigasztalja bánatukban a férfiakat. Szenvedélyes nő, aki megbabonázza a fiúkat/férfiakat. mindenkit beenged az ágyába, de ezt nem önző érdekből teszi, hanem élvezetből. Segít a kamaszoknak a férfivá válás nehézségeiben. gyereket szül két Buendíanak is.

Látható, hogy a nő két alaptulajdonsága jelenik meg bennük. Szerepük a regény kezdetétől fontos (az alapítók közé tartoznak!). Ők a Buendía nemzetség ősnői (mitikus értelemben az egész emberiségé). Erre utal, hogy ők élnek a leghosszabb ideig a regényben.

Elérhető pontszám: összesen 3 pont

FIGYELEM!

A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:

„Mintha körben járna az idő, és visszatértünk volna a legelejéhez.”

**Az idő viszonylagossága a
Száz év magány című regényben**